(Nro. 39.)

GAZETA LWOWSKA

W Piątek Nro. 20. 18. Lutego 1820.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — Ur. Franciszek Truskołaski posiadacz dóbr w Cyrkule Sanockim, przyiął na siebie z własney ochoty pobudowanie, urządzenie i opał szkoły według sposobu uczenia Lankastra, dla 3go batalionu pułku piechoty Barona Zacha, za co mu Rząd kraiowy Galicyyski swoie zadowolnienie przez C. K. Urząd cyrkułowy Sanocki oświadczyć zalecił. Która to wspaniałomyślna czynność do publiczney podaie się wiadomości.

We Lwowie dnia 26. Stycznia 1820.

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpaniia.

Gazety Paryzkie a między innemi i Dziennik rospraw z d. 27. Stycznia zawieraią mnóstwo niepokoiących wiadomości o stanie rzeczy w Hiszpanii: podług tych maią listy z Madrytu z d. 14go donosić, iż Stolica miała bydź w powstaniu, gwardyie Walońskie miały przeyść do powstanców, wierne gwardyie przyboczne pozabiiane a Dwór postanowił udadź się do Pamplony. Z naypierwszych wiadomości odebranych z Madrytu z d. 17. Stycznia i z pewnego źródła, donosi Dostrzegacz Austryiacki z d. 7. Lutego: „Wszystkim tym wieściom możemy śmiało zaprzeczać. Z wiadomości tych okazuie się, iż naymnieyszy nie porządek nie zaszedł w Madrycie; woysko zbuntowane uderzyło d. 5go na Kadyx; Dowódca eskadry Maurelle dawał dowody wierności i męstwa ku swemu Monarsze iako wyszczególniaiący się Officer; kazał ón części swoiego woyska będącego na pokładzie eskadry wysieść na ląd i nayskuteczniey działał do obrony mieysca; powstańcy zostali odparci, straciwszy do 300 ludzi i cofnęli się na wyspę Leon.

Jenerał Freyre wydał odezwę do woyska będącego pod iego dowództwem, w teyże wyraża swoie postanowienie, iż poprowadzi ich przeciwko garstce rokoszanów, którzy depcząc obowiązki swoie ku Królowi narzucać się chcą za Sędziów polubownych i umocowanych powszechney woli, przywołniąc te ustanowy, przeciwko którym Naród nieoboiętnie swoią okazał niechęć; na granicach Granady podobnież stał korpus pod sprawą Jenerała O'Lawlor, który przeniosł swoią główną kwaterę do Antequera.

Z resztą naynowsze wiadomości z Madrytu potwierdzaią, iż pomiędzy powstańcami panuie niezgoda zwyczayna przy takich przedsięwzięciach; przeszło 500 ludzi, którzy się na chwilę dali uwieść, powrócili znowu pod znaki Królewskie.

Jak mało pokładaią zaufania powstańcy w swoiey sprawie, może to służyć za dowód, iż naczelnicy ich w Sancti Petri przy wyściu kanału, który dzieli wyspę Leon od stałego lądu trzymaią w gotowości wiele okrętów, ażeby w razie niebezpieczenstwa weczesną ucieczką ratować się mogli.

Ostatnie wiadomości odebrane w Madrycie z d. 17. datowane są z d. 7. Stycznia w Kadyxie (pod czas przerwanych związków) powstańcy do owego dnia nie uczynili żadnego kroku przeciwko miastu.

Dziennik rospraw, który iak inna gazeta roialistyczna Paryzka postrzega, przez swoie niepokoiące wiadomości z Hiszpanii, padł ofiarą mistyczności liberalnych, odwołnie znowu te wiadomości w numerze swoim z dnia 28go Stycznia, któremuśmy dnia wczorayszego z pewnych zaprzeczali źródeł i przeciwko tym udziela w przypisku z d. 28. o godzinie 10tey wieczor co następuie: „Sądziemy się bydź szczęśliwemi oznaymić tego wieczora z pewnością, iż wiadomości odebrane dnia wczorayszego względem Hiszpanii są zupełnie niepewne. Nadeszłe listy dnia dzisieyszego zwyczayną pocztą z Madrytu z d. 17., z Cordowy z d. 13go i z Rotty z d. 11go; sprzeciwiaią się tym wieściom, które o stanie tego Królestwa rozsiewano. Powstanie woyska do wyprawy przeznaczonego było iuż bliskiem utłumienia, woysko powstańców kusiło się po kil-

kakroć opanować miasto, lecz odparte zostało ze stratą 300 ludzi przy (*Cortadura*) w mieyscu gdzie przesmyk ten, na którym miasto położone, podczas ostatniey woyny rewolucyyney ku większey obronie przeciwko Francuzom przerznięto a przezto miasto to w osobnę wyspę zamieniono. Pomimo usiłowania niektórych Officerów utrzymania żołnierzy w stanie rewolucyynym, zbiegaią oni kupami i powracaią pod chorągwie Królewskie. Jenerał Freyre, który doskonale zna charakter żołnierza Hiszpańskiego i tę wierność iemu właściwą, słusznie twierdził, iż się mu uda powstanie to uśmierzyć bez rozlewu krwi i dla tego tak blisko podstąpił ku powstańcom, iż Naczelnicy rokoszu mysleli iuż wsieść na okręty w Sancti Petri (iak tu wczorayasze nasze wiadomości zawieraią) dla uyścia sprawiedliwey kary która ich czeka. Miasto Kadyx dowiodło swą przychylność ku Królowi, oraz okazało, że nie iest skłonne wspierać przedsięwzięcia, któreby zmierzały do obalenia Rządu. Pokoy zupełny pannie w innych częściach Hiszpanii, wszędzie oburzał się Lud na te przedsięwzięcia, przez które pokóy od nich używany miałby bydź zagrożonym.

Niewątpiemy, iż naypierwsza poczta doniesie nam o zapełnem pokonaniu powstania, które tyle obawy sprawiło przyiaciołom prawności, porządku i pokoiu pod czas, gdy wszyscy źlemyslący w Europie mieli nadzieię, iż się na nowo otworzy otchłań rewolucyyna."

Monitor z dnia 28. Stycznia udziela iako dalszy ciąg podanych wiadomości (*Obacz Nr. 37/19. gazety naszey*) następuiący list z Ronda pod d. 11. Stycznia o wypadkach Hiszpańskich: ‚Korpus powstańców, który na d. 5 opanował wyspę Leon i aresztował tamże Ministra morskiego Cisneros udał się tegoż samego dnia do Kadyxu; lecz Władze tego miasta uwiadomione przez telegraf z Xeres, miały dosyć czasu postawić się w stanie obrony, a tak powstańcy zbliżywszy się do zamku Cortadura, który o pół mili od miasta przerzyna drogę wiodącą do Kadyxu, zostali ze stratą odparci. Dnia następuiącego, to iest 6. Stycznia, uderzyli znowu na tenże zamek w liczbie 3000 ludzi, lecz znowu ze stratą 300 ludzi odpędzeni. W Kadyxie zaś wszyscy, którzy tylko byli w stanie broń noszenia uzbroili się. Cztery tysiące woyska morskiego wysiadło na ląd, niepodobna więc, żeby powstańcy opanować mieli teraz miasto. Woysko, którę na d. 2. weszło do Arcos i napadło na główhę kwaterę, przybyło na d. 5. do Xeres, dokąd przyprowadziło Jenerała Calleja, i iego Sztab ienaralny. — Jenerał Crux niezostał aresztowany iak w początkach mniemano. Zapewniaią, iż pułki Krolewskie i Królowey, Kordowy drugi, Katałoński drugi, i pułk Xiężniczki, zostaiące pod tego dowodztwem pozostały wierne Krolowi, iż korpus tego Jenerała, maiący się połączyć z korpusem 800 iazdy, dowództwa Jenerała Freyre, który był w Sewilii, stoi u Carmona (za Sewillą.) — Że zaś nie udało się woysku zbuntowanemu podburzyć Lud, iest zatem iuż zginione. — Zbiegostwo iuż się wszczęło, widziemy codziennie powracaiących Officerów i żołnierzy, dzisiay przybył cały korpus saperów i minerów z Paterna. — Gubernator Grenady wydał rozkazy, ażeby wszyscy w okolicy Rondy, co tylko są wstanie wzieli broń tak, iak pod czas ostatniey woyny; milicyia ta ma bydź przez Officerów z woyska dowodzoną." — Wiadomości te, wyraża daléy Monitor, wyciągnęte są z listu pisanego z Rondy pod d. 11. Stycznia. Tu następnie to, co zawieraią wiadomości z Madrytu pod d. 17. iako niepokoiące wiadomości dawnieysze, umieszczone w gazetach a mianowicie w Dienniku rospraw pod d. 27.: „Wyszła na d. 7. poczta z Kadyxu a przybyła do Madrytu na d. 14. potwierdza to, cośmy iuż o wierności miasta tegoż i zaczętem zbiegostwie w woysku powstańcóm wiedzieli; przez zbiegostwo to, liczba ich zmnieyszyła się do 2000 tysiący. Sądzą, iż dowodcy powstańcow maiąc okręty w pogotowiu na rzece Jan Pedro, która będąc w ich mocy zamek Janeti Petri oblewa, wsiędą na nie w niebezpieczeństwie. Ze wszystkiego zdaie się, iż powstanie to zbliża się do końca. Rząd kazał wszystkim woyskom ciągnąć ku Andaluzyi; Jenerał Freyre wstrzymany iest w Sewilii przez sniegi, które w téy chwili okryły gory Andaluzyi, kazał iednak woysko, które do wzmocnienia załogi w Kadyxie iest przeznaczoné, spuścić rzeką Guadalquivir."

Pewna gazeta Paryzka zawiera wypadek rzeczywisty powzięty z pewnego bardzo żrodła, iż przed trzema miesiącami osiadły cudzoziemiec w Hiszpanii, powrócił do swoiey oyczyzny; przed wielu osobami powiadał, iż chociaż ma chęć powrócenia do Hiszpanii, przecież w podtenczas musiał kray ten opuścić, ponieważ przewidywał zaburzenia, które na d. 1. Stycznia wybuchnąć miały. Godna iest niemniey uwagi, iż podobnież gazeta Szwaycarska przed 8 miesiącami namieniła, że Król musiał opuścić Madryt i przybył do Iruna.

Dostrzegacz Austryiacki z d. 9. b.

m. zawiera co następnie: Dzienniki Paryzkie z d. 29. Stycznia nie podaią żadnych poźnieyszych wiadomości z Hiszpanii oprocz tych, któreśmy we wczorayszym numerze umieścili. Z resztą wszystkie listy nadeszłe z różnych stron Hiszpanii zgadzaią się na to, iż powstanie to nie rozciąga się iak tylko na małą część woyska. Lud zaś nigdzie naymnieyszego do tego nie miał udziału.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Z Londynu d. 30. Stycznia. — Rozgłaszane obawy od kilku dni o nagłey słabości i utraceniu sił Nayiaśnieyszego Króla, sprawdziły się niestety! błoga smierć skróciła długoletnie cierpienia ukochanego starca; wzbudziła ona naywiększy żal w rodzinie Królewskiey i we wszystkich iego poddanych; na d. 29. Stycznia o godzinie 8 1/2 skończył on dni swoie doszedłszy do poźnego wieku.

Urodzony d. 4. Czerwca 1738. wstąpił zmarły ten Monarcha na Tron pod imieniem Jerzego Trzeciego d. 25. Pazdziernika 1760. obiął rządy Wielkiey Britanii i Irlandyi i byłego Elekterstwa Hanowerskiego. Na dniu 8. Sierpnia 1761. zaślubił Xiężniczkę Zofiię Meklenburgską Strelicką, po stracie którey na d. 17. Listopada 1818. był wdowcem. Zostawił on 6 synów i 5 córek. Naystarszy syn dotąd Xiążę Walii Rejent Państwa podczas choroby Króla, teraż Nayiaśnieyszey Monarcha Jerzy Czwarty, wstąpił po smierci Oyca swoiego na Tron Angielski i Hanowerski naradzony 12. Sierpnie 1762.

Parlament teraźnieyszy stosownie do ustaw konstytucyi przez smierć Krola rozwiązany został. —

Z Londynu d. 28. Stycznia. — Sztuka lekarzy nie mogła uratować życia Xiążęciu Kent o któragośmy się iuż od kilku dni obawiali, z naydotliliwszym żalem pozostałey małżonki, królewskiego Domu i Kraiu umarł Xiąże ten na d. 25. t. m. zaziębiwszy się na przechadzce w okolicy.

Edward August Xiąże Kent, Marszałek polny i Gubernator Gibraltaru czwarty syn Króla, urodził się d. 2. Listopada 1767; pod Sir Ch. Grey odbył pochód do Indyiów wschodnych i przyczynił się do zdobycia wyspy S. Lucyi; d. 29. Maia 1818. zaślubił sobie owdowiałą Xiężnę Leiningen Wiktoryią Maryię Ludwikę Xiężniczkę Sasko-Koburgską, z tego małżeństwa iest Xiężniczka Alexandra Wiktoryia, urodzona d. 24. Maia 1819. roku.

Nagła spokoyność przywrocona pomiędzy Radykalistami Szkockimi, wyraza Air Kuryier iest tak szczegolną, iak przyiemną; nie słyszemy więcey o Zgromadzeniach Ludu, taiemnem cwiczeniu się w broni, albo o krzykliwych spiskach; zarod działalności zdaię się, utracił moc swoią, a przecież trudno było iednego człowieka, któryby nie wierzył być z pewnością o rozlewie krwi. Taki iest wpływ stanowczey mocy w postępowaniu Władz konstytucyynych Narodu, i srodków patryotycznych oraz tak wielką boiaźń sprawiaią wspolne uchwały Parlamentu i Oyczyzny. —

Ostatnie wiadomości z Irlandyi są bardzo niepokoiące, tak na zwani (*Ribbonmen*) związkowi zaczęli znowu swoie nocne wyprawy, popełniaią oni rabunki i mordy w różnych częściach wyspy. Arcybiskup Tuamski dał u siebie schronienie wielu Protestantóm, a pomiędzy innemi Duchownemu nazwiskiem O' Rorke, dla zabezpieczenia ich od prześladowania nieprzyiaciół. —

Francyia.

Dnia 27. Stycznia dał Król Posłowi Francuzkiemu na Dworze Hiszpańskim Xięciu Laval-Montmorency prywatne posłuchanie. Słychać, iż Poseł ten wyiedzie niebawnie do Madrytu. Po Mszy pracował Król z Ministrem spraw zewnętrznych Baronem Pasquier. Xiąże Richelieu miał zaszczyt dnia tego bydź na śniadaniu u Króla.

Xiężniczka Walii przybyła z Marsylii do Toulonu, gdzie wsiędie na okręt i uda się do Liworno a z tamtąd lądem do Rzymu.

Gazeta Stanu Pruska zawiera co następnie: „Ministeryium publiczne nakazało Sądowne śledztwo z powodu listu umieszczonego w wielu gazetach przez Xiążęcia Vincencyi (Caulaincourt) dla usprawiedliwienia Bonapartego względem układów Chatillońskich. Udziela ón iakoby odebraną od Bonapartego Instrukcyię z d. 14. Stycznia 1814, wedle którey utrzymanie się przy naturalnych granicach Francyi, miało bydź nieodzownym warunkiem pokoiu, tudzież, że systema ograniczenia Francyi w iey dawnych granicach, iest nieoddzielnem od przywrócenia na tron Bourbonów, że Francyia w żaden sposób nie może się obeyść bez Prowincyi Nadreńskich, Belgium, Ostendy i Antwerpii, iż woli ón rączey umrzeć, iak

dokupywać się utrzymania swoiego poniżeniem Francyi. Nie należało bynaymniey ani na chwilę powątpiewać, że ta Instrukcyia iest nowey daty i iedynie wynalazkiem P. Caulaincourt. Dziennik rospraw zbytecznie zwraca uwagę na pismo tegoż, pisane do Xięcia Metternicha z d. 9. Listopada 1814, w którem wyraża: „Postanowiłem zapytać się umocowanych Dworów sprzymierzonych czyli przystaną na zawieszenie broni, skoroby zezwolono na ich żądanie, aby Francyia przy swoich dawnych pozostała granicach. W tym przypadku byłbym gotów oddadź część twierdz, którebyśmy podług tego ofiarować musieli." Ogólnie zaś iest godna uwagi, iż w tey chwili imie, słowa i czynności więźnia wyspy S. Heleny wydobywaią i rzucaią one dla działalności stronnictw. W istocie dzieie się to i niezręcznie i bardzo nieszczęśliwie. — Nie trudno było wystawić nicość Pana Caulincourta, ależ ogłoszono równie „zdania i myśli" Bonapartego, po części czcze, poziome, i niegodne tak jeniialnego człowieka.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych z d. 29. Stycznia, przełożył Minister Skarbu budżet dochodów na rok 1820. Ogólny wydatek Państwa na rok 1820, wynosi iak wiadomo do 739.712,750 frank., z tego potrzeba 228,341,200 franków, na procenta od długów kraiowych i na uposażenie kassy umarzaiącey, a 511,371,550 franków na opędzenie innych wydatków Państwa. Na zaspokoienie pierwszey rubryki tych wydatków przełożył Minister użycie dochodów z dóbr narodowych, z lasów i cła i t. d. szacowanych na 247,000,000 franków łącząc wto i taxę soli. Nadrostkiem 18,658,800 franków i 492.712.750 franków, których spodziewać się należy z innych dochodów, opędzone bydź maią drugie wydatki Państwa.

Zjednoczone Niderlandy.

W d. 26. wyiechał Król w okolice Państwa, które naywięcey od powodzi ucierpiały, iuż pierwey udał się tamże Minister spraw wewnętrznych; Król wyznaczył uprzednie 20000 Zł. R. dla tych nieszczęśliwych. Gazety nasze opisuią trudną do wyrażenia nędzę, połamane dachy, kościoły, domy w znaczney liczbie poznoszone, bydło poginęło a nawet i wiele ludzi utraciło życie; naysmutnieysze wiadomości są z Arnheim i Nimwegen.

Prussy.

Roboty około twierdz w kraiach Nadreńsko Pruskich nie zewszystkiem ustały pod czas zimy. Łazienki Akwizgrańskie wcielił był Rząd Francuzki do dóbr rządowych, lecz nie przeiął ciążących na nich długów. Ważną tę własność powrócił Król Pruski miastu, a to, wyznaczyło osobną komissyią do poprawienia urządzeń. Łaźnie Cesarskie zaymuiące naylepsze źródło wody mineralney, zaczęto iuż ulepszać, urzędzenia dawne gockie, ustępuią teraznieyszym, kształtnieyszym, wszystkie łaźnie zamienione będą w ozdobne łaźnie marmurowe, opatrzone wygodnymi pokoikami i cysternami dla wychłodzenia wody. Na placu Akwizgrańskim Fredyryka Wilhelma przeciwko pałacu, w którym mieszkał Król podczas ziazdu Monarchów, dla uwiecznienia tey pamiątki, zamiarem iest postawić pomnik i za pomocą fontanny z mineralney cieplęy wody połączyć go z łaźnią Cesarską.

Niemcy.

Od brzegów Menu. — Wiadomość o uwolnieniu z więzenia ucznia Sichel, umieszczona w wielu gazetach iakoby z Bonn iest bezzasadną. Karol Teodor Józef Sichel zostaie w więzieniu w Bonn z współwinowaycami: byłym nauczycielem gymnastycznym Baumeister i uczniem Colonius, wszyscy trzey badani są kryminalnie; podobnież Dyrektor Gymnazyum Wetzlarskiego Ludwik Schell iak i były nauczyciel gymnastyczny w tymże Sartorius, zostaią w więzieniu i badani są równie kryminalnie; ostatni był prawdziwym przyiacielem Sanda.

Królestwo Polskie.

Nayiaśnieyszy Cesarz i Król Jmć po uwolnieniu JW. Senatora, Woiewody Wybickiego na własne iego żądanie od Urzędu Prezesa Sądu Naywyższey Instancyi, raczył naylaskawiey mianować Prezesem tegoż Sądu JW. Senatora Woiewodę Badeniego.

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.